

Декларация на Европейските министри на професионалното образование и обучение и на Европейската Комисия, свикана на 29 и 30 ноември 2002 г. в Копенхаген, за засилено европейско сътрудничество в областта на професионално образование и обучение

Копенхагенска декларация

През годините сътрудничеството на европейско ниво, в областта на образованието и обучението играе решаваща роля в създаването на бъдещото европейско общество.

Икономическото и социално развитие в Европа през последното десетилетие подчертаха нарастващата нужда от Европейско измерение за образование и обучение. Освен това, преходът към икономика, базирана на знанието, способна на устойчив икономически растеж с повече и по-добри професии и по-добра социална кохезия, поставя нови предизвикателства пред развитието на човешките ресурси.

Разширяването на Европейският Съюз добавя ново измерение и редица предизвикателства, възможности и изисквания към работата в областта на образованието и обучението. Особено важно е присъединяващите се държави-членки да бъдат интегрирани от самото начало като партньори в едно бъдещо сътрудничество в инициативи в образованието и обучението на Европейско ниво.

Успешното развитие на Европейските програми за образование и обучение е било ключов фактор за подобряване на сътрудничеството на европейско ниво.

Болонската декларация за висше образование от юни 1999 г. отбеляза началото на ново засилено европейското сътрудничество в тази област.

Лисабонският Европейски Съвет през март 2000 г. призна важната роля на образованието като неделима част от икономическата и социална политика, като инструмент за засилване на европейската конкурентна сила по света и като гаранция за осигуряване на кохезия на нашите общества и пълното развитие на техните граждани. Европейският Съвет постави стратегическата цел ЕС, да стане най-динамичната икономика в света, базирана на знанието. Развитието на висококачествено професионално образование и обучение е решаваща и неделима част от тази стратегия, особено от гледна точка на насърчаване на социалното участие, сплотеност, мобилност, заетост и конкурентноспособност.

Докладът за "Конкретни бъдещи цели на системите на образование и обучение", подкрепен от Стокхолмският Европейски Съвет през март 2001 г., идентифицира нови области за общи действия на европейско ниво за да се постигнат целите, поставени от Лисабонския Европейски Съвет. Тези области са базирани на трите стратегически цели на доклада: подобряване на качеството и

ефективността на системите на образование и обучение в ЕС; улесняване достъпа за всички до системите на образование и обучение и отвореност на системата на образование и обучение за широкия свят.

В Барселона през март 2002 г. Европейският Съвет подкрепи Работната програма за последствията от Доклада за целите, призовавайки европейското образование и обучение да станат еталон за световно качество до 2010 г. Освен това, той призова за понататъшно действие за въвеждането на инструменти за осигуряване на прозрачност на дипломите и квалификациите, включително насърчаване на дейност подобна на тази от Болонския процес, но адаптирана към областта на професионалното образование и обучение.

В отговор на Барселонския мандат Съветът на ЕС (Образование, Младеж и Култура) прие на 12 ноември 2002 г. Резолюция за засилване на сътрудничеството в професионалното образование и обучение. Тази резолюция приканва страните - членки и Комисията, в рамките на техните отговорности, да включат кандидатстващите страни и страните от Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ) и Европейското икономическо пространство (ЕИП), както и социалните партньори в подкрепа на засиленото сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение.

Стратегиите за учене през целия живот и мобилност са жизненоважни за насърчаване на заетостта, активното гражданство, социалното участие и личностно развитие¹. Развитието на Европа, основана на знанието и осигуряването на това щото европейски пазар на труда да е отворен за всички е най-голямото предизвикателство за системите на професионално образование и обучение в Европа и към всички включени участници. Същото се отнася и до нуждата на тези системи от адаптиране към нови развития и променящи се изисквания на обществото. Засиленото сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение ще бъде важен принос за осигуряване на успешното разширяване на ЕС и изпълнение на целите, индентифицирани от Европейския Съвет в Лисабон. Европейският център за развитие на професионалното обучение и Европейската фондация за обучение са важни органи за подкрепата на това сътрудничество.

Съществената роля на социалните партньори в социално - икономическото развитие е отразена както в контекста на европейския социален диалог, така и в Рамката на европейските социални партньори за действия относно развитието на компетенциите и квалификациите през целия живот, съгласувано през март 2002 г. Социалните партньори играят належаща роля в развитието, утвърждаването и признаването на професионалните компетенции и квалификации на всички нива и са партньори в подкрепа на засиленото сътрудничество в тази област.

---

¹ Приоритети, индентифицирани в Резолюцията за учене през целия живот, приети от Съвета на ЕС (Образование и Младеж) на 27 юни 2002 г.

Следните главни приоритети ще бъдат следвани чрез засиленото сътрудничеството в професионално образование и обучение²:

Въз основа на тези приоритети ние целим да увеличим доброволното сътрудничество в професионалното образование и обучение, за да осигурим взаимното доверие, прозрачност и признаване на компетенции и квалификации, и така да създадем основа за увеличена мобилност и улесняване на достъпа до ученето през целия живот.

Европейско измерение

- Засилването на Европейското измерение в професионалното образование и обучение с цел подобряване на по-тясно сътрудничество за да се улесни и насърчи мобилността и развитието на междуинституционалното сътрудничество, партньорство и други транснационални инициативи, всичко с цел да се издигне профила на европейско образование и обучение в международен контекст, така че Европа да бъде разпозната като световен еталон за учащите се.

Прозрачност, информация и ориентиране

- Увеличаването на прозрачността в професионалното образование и обучение чрез осъществяване и рационализиране на информационните инструменти и мрежи, включително интегрирането на настоящите инструменти като: Европейска автобиография, приложения към сертификати и дипломи, Обща европейска рамка за езиковите компетенции и EUROPASS в самостоятелна рамка.
- Засилени политики, системи и практики, които да поддържат информацията, ръководството и консултациите в страните - членки, на всички нива на образование, обучение и заетост, особено за въпроси относно достъпа до обучение, професионалното образование и обучение, преносимостта и признаването на компетенциите и квалификациите, с цел да се подкрепи професионалната и географска мобилност на гражданите в Европа.

Признаване на компетенциите и квалификациите

- Изследване как прозрачността, сравнимостта, преносимостта и признаването на компетенции и/или квалификациите между различните държави и на различни нива могат да бъдат подкрепени чрез развитие на съответни нива, общи принципи за сертифициране и общи мерки, включително система за трансфер на кредити за професионалното образование и обучение.

---

² Приоритети, определени в Резолюцията за насърчаване на засиленото европейско сътрудничество в професионалното образование и обучение, утвърдени от Съвета на ЕС (Образование, Младеш и Култура) на 12 ноември 2002 г.

- Нарастване на подкрепата за развитието на компетенциите и квалификациите на секторно ниво, чрез засилено сътрудничество и координация, особено с включването на социалните партньори. Няколко инициативи на Общността, на двустранна и многостранна основа, включително вече определените в различните сектори, целящи взаимно признаване на квалификациите, илюстрират този подход.
- Развиване на поредица от общи принципи, относно утвърждаването на неформалното и неофициално учене с цел осигуряване на по-добра съвместимост между подходите в различните държави и на различни нива.

Осигуряване на качеството

- Насърчаване на сътрудничество в областта на осигуряването на качество, с особен акцент върху обмена на модели и методи, както и общи критерии и принципи за качество в професионалното образование и обучение.
- Отдаване внимание на учебните нужди на учители и обучаващи във всички форми на професионалното образование и обучение.

Следните принципи ще покрепят засиленото сътрудничество в професионалното образование и обучение:

- Сътрудничеството трябва да бъде базирано на целта за 2010 г., поставена от Европейския Съвет в съответствие с подробната работна програма и последствията от Доклада за целите, за да осигури съгласуваност с целите, поставени от Съвета на ЕС (Образование, Младеж и Култура).
- Мерките трябва да бъдат доброволни и принципно развитие чрез сътрудничество отдолу-нагоре.
- Инициативите трябва да бъдат фокусирани върху нуждите на гражданите и организациите - потребители.
- Сътрудничеството трябва да включва страните - членки, Комисията, страните - кандидатки, страните от ЕАСТ и ЕИП, и социалните партньори.

Продължението на тази декларация трябва се преследвано за осигуряването на ефективното и успешно изпълнение на засиленото Европейско сътрудничество в професионалното образование и обучение:

1. Осъществяването на засиленото сътрудничество в професионалното образование и обучение ще бъде постепенно интегрирана част от последствията от Доклада за целите. Комисията ще отрази този интегриран подход в доклада си до Съвета на ЕС (Образование, Младеж

и Култура) към вече готовата програма за работа по Доклада на целите. Амбицията е напълно да се интегрират последиците от работата за засилено сътрудничество в професионалното образование и обучение в продължението на Доклада за целите.

2. Настоящата работна група на Комисията, на която ще бъде даден подобен статут като този на работните групи в продължението на Доклада за целите, включващ в бъдеще страните-членки, страните-кандидатки, страните от ЕАСТ и ЕИП, и европейските социални партньори, ще продължи работата, за да осигури ефективното осъществяване и координацията на засиленото сътрудничество в професионалното образование и обучение. Неофициалните срещи на Генералните директори по професионално образование и обучение, които допринесоха за осъществяването на тази инициатива в Брюксел 2001, ще играят важна роля във фокусирането и осъществяването на последиците от работата.
3. В тези рамки началният фокус от сега нататък до 2004 г. ще бъде върху конкретни области, където работата вече е напреднала, т.е. разработване на единна рамка за прозрачност, трансфер на кредити в професионалното образование и обучение и развитие на инструменти за качество. Други области, които ще бъдат незабавно включени като напълно интегрирана част в работата на продължението на Доклада за целите, организиран в осем работни групи и една индикаторна група, ще бъде ръководство за ученето през целия живот, неформалното учене и обучението на учители и обучители в системата на професионалното образование и обучение. Комисията ще включи напредъка за тези действия в нейния доклад, споменат в параграф 1.

Министрите, отговорни за професионалното образование и обучение и Европейската Комисия, потвърдиха необходимостта от приемане на целите и приоритетите за действия, поставени в тази декларация и да учасват в рамката за засилено сътрудничество в професионалното образование и обучение, включваща социалните партньори. През две години ще се състоят срещи за преглеждане на напредъка и даване на съвети за приоритетите и стратегиите.

Translation by National Institute of Education